

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A FŐISKOLAI MAGYAR IRODALMI TÁRSULAT.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Debrecen, Főiskola.

Megjelen havonta két szám.

Felölő szerkesztő:

SZOMBATI SZABÓ ISTVÁN.

Társ-szerkesztők:

BALLAY GYULA, BODNÁR GÁBOR, GYÖRÉK JÓZSEF.

Kiadóhivatali főnök: **Horkay Gyula.**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Égész évre 5 korona.

Fél évre 2 kor. 50 fill.

Ifjúságl egyesületeknek 4 korona.

Főiskolai hallgatóknak 3 korona.

Egyes szám ára: 40 fillér.

„Freistudent.“*

Az ősi, szép, hatalmas diák élet, amelyet a romanticizmus életre hívott s a XIX. század szabadságot teremtő szele megerősített, eltűnt, amint azt egy német diák vers oly szépen jellemzi:

„Verschwunden war die *„Burschenherrlichkeit“*,

In Tand und Spielerei war sie gesunken,

Der alte Flausch galt nichts in neuer Zeit,

Nicht glühte mehr das Auge Jugend trunken.

Was alte Zeiten sehnten, war erreicht,

Und Formen wurden was einst Geist gewesen.“

És e formák lenyűgözték és lenyűgözik ma is az egész német diákságot. E formák a „Korporatiók“, amelyek megölik a diák egyéniségét és kényszerítik, hogy mondjon le a diák élet két korrelatúráról: önmaga neveléséről és a komoly tanulmányozásról. A diák a korporatiókban csak eszköz a Corps, vagy Verein, vagy a különböző Schaftok céljai megvalósításában. Pedig a mai kor a diákkal szemben is követeli, hogy ha meg akarja érdemelni az emberi nevet, folytonosan tudja és tartsa meg egyéniségének értékét. A Burschenschaftokban komoly tanulásról nem lehet szó a folytonos külsőségek betartása és a mulatási kényszer miatt. Pedig a német egyetemi tanulás nem a lecke tanulásból és a colloquiumra készüléskből áll. Az egyetemi tanulás nem

* Ha három német diák találkozik, kész az egyesület; három orosz diák egyesülése összeesküvés, három osztrák diák együtt lehet, nem jelent az semmit, mert nem értik meg egymást, hisz három háromféle nyelvet beszél. Ezt a tréfás kijelentést az osztrák egyetemi hecces idejében egy német birodalmi képviselő tette. Igen találóan jellemzi a három ország egyetemi életét e mondás. Kérdem azonban, ha az a képviselő úgy tudott volna rólunk magyarokról, mint ahogy létezésünkről is alig tud és ha nem értette volna az osztrák egyetemi hallgatók egyik csoportját a magyart és ha úgy ismerte volna egyetemi életünket, hogy megemlékezett volna rólunk, mit mondott volna, hogyan jellemezte volna a mi diákságunkat? Bizonyára azt mondta volna: a magyar egyetemen három diák össze sem jöhet, mert ott nincs is diák élet.

lehet más, mint a diáknak el kell telnie tudományos szellemmel. Ez megköveteli, hogy az egyes saját magának számot tudjon adni munkásságáról és tudja a célt, amit el kell érnie. E cél nemcsak a vizsgálati anyag megszerzése, sőt kevés a szakismeretek elsajátítása is, a diáknak meg kell ismernie még azon kulturális tényezőket is, amelyek a hazát és az emberiséget mozgatják. Itt kell megtanulnia, hogy minden tudományos és művelődési kérdéshez szaktudással és alapos körültekintéssel kell hozzászólni. Szóval itt kell a diáknak önmagát a haza és a társadalom szemléi vezetőjévé kinevelnie. Ezzé pedig a Bursch soha sem lehet, hanem igenis lehet jó eszköz, gép és szavazó polgár, aki esküszik a más véleményére, de magának nincs.

Ez ellen a szellem ellen küzd a szabad diákság. Küzdelmét nehezzé teszi az, hogy a Korporatiók fényes külső megjelenése, a tradíciókon alapuló tekintélye az, amely az egyetemre jövő ifjúság tekintélyes részét magához csalogatja. De e 10 év, amióta a szabad diákság, tehát azok, kik e fényes, a lelket lenyűgöző és tudományos lelkesedést megőző láncokat viselni nem akarják, egy kis sereg a küzdelmet megkezdte és e küzdelem a győzelmek szakadatlan láncolata volt. Nap-nap után hull egy-egy téglá a Korporatiók bevehetetlennek hitt várából s ha teljesen el nem múlnak is, a szabad diákság eszméi átalakítják őket és friss levegőt visznek majd e középkori múzeumokba is.

A szabad diákság célja tehát, hogy az egész diákságot, még pedig nemcsak egy egyetem hallgatóit, hanem azt a kb. 50,000

diákat, akiknek minőségétől a német nép szellemi kulturájának emelkedése avagy hanyatlása sok tekintetben függ, akarja egy táborba, egy közös munkára gyűjteni. Cél, amely célnak is szép, ténynek pedig óriási fenséges erő.

Első volt tehát, hogy ez összetartozás *érzetét* keltették fel a diákok közt, hogy minden egyes saját egyéniségének kifejtésével munkálja a közt. Az egyéniség kifejtése tehát az eszköz, amely a szabad diáknál nem más, mint erős, önálló tudományos meggyőződés, mert a szabad diák nem politizál, szociális és vallási kérdéseket nem tárgyal, ezekre csak előkészül.

Az első munkatér pedig a tudományok igaz ápolása. Ezt a célt szolgálja a Studienamt, amely tanulmányi kérdésekben a hozzáfordulókat tanácsal segíti. Ez különösen a kezdőkre nézve megbecsülhetetlen, akik az egyetemre érve a „quid faciam, quo me vertam“ nagy kérdésével nem tudnak megbirkózni.

Mint szellemi központok szolgálnak az egyes osztályok, amelyek a tudományokba életet vannak hivatva önteni, a holt könyvfalás ellen. Így a leipzig-i szabad diákságnak következő osztályai vannak: a tudomány és művészeti, társadalom-tudományi, a zene és ének, amatőr-fényképészeti, sakk, philosophiai, természettudományi, jogbölcseleti, idegen irodalmi, irodalom s dramaturgiai, jog- és államtudományi, népeleti és népjóléti osztályai. Ezekben az osztályokban hetenként, havonként összejövetelek vannak, ahol egy-egy előadó felolvasása után élénk és tanulságos eszmecsere, vitatkozás keletkezik a szőnyegen forgó kérdéstről. Azonkívül vannak közös esték, esztétikai és művészeti kérdésekről is. Tudományos kirándulások: pl. 1905—6. téli Semesterében a leipzig-i Szabad Diákság megtekintette a Ribecki sörgyárat, a Tenkler-féle lithográfiai műintézetet, a városi vágóhidat, a plagvitzi falusi fogyasztási szövetkezetet, a művészeti múzeumot, kenyérgyárat, a közgazdaság-történeti kiállítását, a gépgyárat, az ítéltáblát, a zongora

gyárat, a telefonközpontot és a vízvezetéki berendezéseket. Ezek mellett nagyobb kirándulások voltak Berlinbe. A „Meunier“ kiállítását 800 vidéki szabad diák tekintette meg. Emellett a Szabad-diákságnak van könyvtára, kölcsön könyvtára, olvasóterme és könyvvásárlást elősegítő osztálya. Vannak közös, több egyetemre szóló vitatkozó estélyeik, szabad előadások és műkedvelő előadások. Kiállításokat is rendeznek. Így az amatőr-fotográfia kiállítás, Berlinben. E mellett rendeznek tanulmányi kurzusokat, gyorsírási, könyvvezetési, idegen nyelvi stb. tanfolyamokat.

A szellemi kiképzés és önévelés mellett a test ápolásáról sem felejtkeznek meg a szabad diák. Már a diák élet is, mint a későbbi nagy munka teher, amit végeznie kell ma már az összes szellemi munkával foglalkozó osztályoknak, igen kevés időt enged a test ápolására. A Freistudentenschaft mindent elkövet, hogy kis szabad idejét a diák erre a célra fordítsa; játéktereket, tornahelyeket rendeztek be és a régi, kiszorított labdajátékokat is gyakorolják a többi modern tömegjátékok mellett. E mellett a gyaloglási osztályokat szervezték, amelyek a környékbeli természeti szépségeket, történelmi nevezetességű helyeket keresik fel. Ezeken is, mint a tudományos összejöveteleken s a szabad diákság bárminő ténykedésénél „jeder einzeln, ohne einföhrung, willkommen“.

Gondja van a Szabad Diákságnak az összes ifjúsági kérdésekre is. Lakásokat közvetít, a kosztolási mizériákon igyekszik segíteni. Kedvezményeknek egész sorát biztosította a diákságnak. A charlottenburgi Freistudentenschaft (Wildenschaft) ezekről a kedvezményekről egy jegyzéket tud kiadni, amelyet ingyen kaphat meg minden diák, mert a nyomtatási költségeket a hirdetések teljesen fedezik.

Emellett állandóan működik a becsületbíróság és a fegyver bíróság, hogy az ostoba párbaj és „mensur“ mániát kiküszöböljék a diákság közül. Állandóan

napirenden tartják az alkohol és sexuális kérdéseket, nagy harcot folytatnak a diákság e két rákfenéje ellen. Jól tudják, hogy itt a harc nagy és nehéz és csak az egyesek akaraterejének növelése által érhető el, csak az akarat és egyéni öntudat nevelésével lehet itt hatni. És valóban szép eredményre mutathatnak reá, ha a cél még messze is van előttük.

Még egész iveket írhatnánk össze arról, mint pezseg, él és virágzik a diákság a Freistudentenschaft hatása alatt. Hogy milyen nagy arányú e működés, megvilágítja két példa: a leipzig-i Freistudentenschaft elnökségének 5 tagja volt, akik 100 hivatalos órában, 36 elnöki ülésben 1900 ügyiratot intéztek el egy év alatt. A charlottenburgi „Wildenschaft” 1906—7. téli szemeszterének budgetje kb. 15 ezer márkára rugott. A többi egyetemek mozgalmi, arányukban kisebbek bár, de élénkségekben semmi esetre sem. S ha meggondoljuk, hogy mindez minden külső kényszer s tagsági díjak nélkül, csupán *erkölcsi összetartozási érzés* alapján él és mozog, valóban meg kell hajtánunk az elismerés zászlóját a Freistudentek előtt. Hát még, ha meggondoljuk és látjuk, hogy e Freistudentek mily előzékeny szívességgel és szíves előzékenységgel sietnek a külföldi hallgatók s így nekünk is, magyaroknak is segítségünkre: az elismerés mellett még hálával is kell adóznunk előttük.

Amit írtam, tanulásra írtam. Nem azért, hogy rögtön mindent átvéve, szolgailag majmoljuk őket. Erre szükség sincs, de sok tekintetben felesleges is, hisz a mi főiskoláinkban sok él és virágzik a Freistudentek alkotásai közül. Írtam azért, hogy tanuljon tőlük a magyar ifjúság lelkesedni, vissza nem riadva küzdeni egy nagy, hatalmas magyar diákéletért, amely meg volt a multban s amely ma már nincs, de hiszem, mert bízom az ifjak ős erejében, hogy a jövőben lesz.

Dr. Matolcsy László.

Néhai nászok siratója.

Néhai csókok víg nászára
Elmélázva emlékezem.

— Fehér vizek fodrolják sajkám.
Fehér vizeknek sziklapartján
Néhai nászon jár eszem.

Éjfél van. Árnyas, holdvilágos.
Remegve zajdul fel a hab.
— Temetőkön nyílnak a záruk . . .
A mi megholt: most mind kitámad.
Az árnyak mind kiszállanak . . .

. . . Csillagos, csókos éjszakákra
Jaj, hogy már csak emlékezem! . . .
— Az ég kékjét fellegek szántják.
— Csókos örömök könnyes árát
Jaj, fizetem . . . már fizetem . . .

. . . Csillan a hab. Víg najádok
Táncot járnak nagy vidoran.
— Meg-megölel még egy-egy emlék.
Kísértő árnya körülleg még
Illatosan, bfborosan.

S fehér vizeknek sziklapartján
Könnyekbe csuklik a szemem.
— Elveszett, jaj, a boldog álom!
Csillagos, csókos, csoda nászon
Nem leszek többet sohasem.

Györék József.

A biblia fedele.

Írta: MórícZ Zsigmond.

(Folytatás.)

Éjszaka nem tudott aludni, csak hányszor kolódott és mikor elszundított egy kicsit, mindjárt azt álmodta, hogy Borcza Áron teljes ornátusban vallatta Rimayból. Ő csak egyetlenegy versszakot tudott elmondani, azt hogy: „Amely rózsaszálat küldtem ajándékon”, — a másodikból már egy szó sem jutott eszébe. Mire is a komor inquisitor úgy felboszankodott, hogy a fejéhez vágta a könyvet s ott hagyta bezárva a dágványi bibliothékában, hogy végig megtanúlja az egészet. Ott ült ő kelme szomorúan az asztal mellett. De egyszer csak nyílt az ajtó, Boriska nyitotta ki Nagy világosság tört be vele és nagy lelki nyugalom. A kis lány aztán kivezette őt a sötét tömlőcből a virágos kis kertbe,

ahol olyan boldogan, de olyan boldogan telt el az idő, mint a mennyországban.

Csak jó reggel ébredt fel ebből az álomból.

Isteni ujmutatásnak vette és elhatározta magában, hogy semmi bú, semmi baj, majd kimenti Boriska a hínárból. Utóvégre is soha ilyet a világ nem hallott, hogy mióta a mesevilág elmúlt, szörnyűséges próbáknak tegyék ki a lánykérő ifjakat.

Csakugyan megjött a jó kedve és alig várta az idő múlását; délután már átsétált a Tiszán s a dágványi virágos gyalogúton, egyszer csak a papikerthez ért.

Boriska és az édes anyja éppen lent voltak a kertben. Hej, nagy örömmel fogadták a kerítésen át betoppanó vendéget.

— Nini Boriska, — kiáltotta a tiszteletes asszony, — madár szállt a kertünkbe!

— És milyen szépen szól! — folytatta vígan a tréfát Miklós.

Csakugyan szépen szólt; a Boriska arca s tekintete legalább azt hirdette, sose hallott szebben szóló madarat.

Soká csacsogtak azon a nyelven, amelyet a fiatal szerelmesek ismernek csak: sohase szólanak semmi érdekesről, mégis minden nagyon érdekes, amit beszélnek. Nem fárasztják magukat a tárgy fölötti gondolkozással, hiszen a világon semmiféle téma nem érdekli őket, csak a hang, amely beszél róla, a száj, mely kiröpíti a hangot, a szempillantás, mely kíséri s a szív, mely ott dobog mélyen és vágyakozik.

A mama örömmel látta a gyerekek riogó szerelmét s egyszer elárulta, hogy nincs idehaza a tiszteletes úr, az apjok, oda van a szomszéd faluban.

Miklós nem nagyon búsult rajta, sőt Isten bocsássa meg a bűnét, azt sem vette volna rossz néven, ha a kedves öreg kollégát valami apró baleset érné odaát, hogy ne is jönne haza éjfélig.

Ez a kívánsága ugyan nem teljesedett be, az öreg úr uzsonaidőre hazajött, de azért volt benne annyi emberség, hogy most nem gorombáskodott a fiúval, sőt

elég türelmes is volt vele szemben. Azóta meggondolta a dolgot, számot is vetett az étellel s bölcs elmével belátta, hogy az Isten szerkesztette össze őket és így pro primo: bolondság az Isten akaratának ellenszegülni, — pro secundo: még nagyobb bolondság két szerelmes szív közé állani. Hagyta hát, hadd menjen minden a maga folyásán, ő lemondással és türelemmel éli világát. Legfeljebb bele nyugszik, hogy elveszti harmadik gyermekét is. Annál több ideje marad a könyveire.

Most is azt tette; csöndesen végig nézte a gyerekek fojtott szívbeli társalgását, azzal szépen visszavonult magányos szobájába.

Miklós megérezte az öreg úr titkos gondolatát és még jobban bosszantotta a dolog. Ha oktalanul ellene szegült volna az apa az ő vágyának, helyesnek tartott volna minden útat-módot arra, hogy kijátssza, mint hajdan professzorait Patakon. De így nem lehet hadakozni, ha az ellenfél visszavonul és a harcnál veszedelmesebb ellenszegülést kezd.

Sejtette Miklós, hogy az öreg úr egyszerűen lenézi őt s nem akar vele érintkezni. Bizonyára nem fog útjába állani leánya boldogságának és ha megkéri a Boriska kezét, hozzá is adja, hanem jóakarátát nem nyeri meg soha. Legalább is, míg a Castalius kútja, mint rémkép ott meredezik köztük.

Hiúságát kegyetlenül sértette a sors. A Boriska édes arcocskája sem tudta kivarázsolni azt a hangulatot, melyet az öreg úr idézett föl.

Nem is várt sokáig. Alkonyatkor elbúcsúzott s ment csöndesen bandukolva a Tiszapart felé.

Boriska szintén megérezte: mi hangolta le Miklóst s igen elkeseredett rajta. Perbe is szállott rögtön az édes apjával — persze csak gondolatban s szépen megmente neki, hogy ő bizony nem is szeretné, ha olyan ember volna az ő Miklósa, mint az édesapja, aki mindig csak a könyvek közt ül. Mi haszon az olyan emberből? Az talán, hogy a világon minden munkát

az asszonynak kell végezni? hogy a lovak térdig járjanak a szénában? hogy az asszony örökké magában ülhet, ha csak nem akar pipafüsttel átítatott tudományt hallgatni? hogy örökké restelkedni kell a feleségnek férjemuram totyakossága miatt? hogy a megyéből csak olyan emberek járnak a házhoz, akik sem szépet mondani, sem kedvesen tréfálni nem tudnak? hogy az ember egész életén át csak unatkozik? és csak abból tudja, hogy férje van, ha valamikor késik az ebéd, vagy lármáznak a gyerekek, vagy valami baj kerül, van aki pattog, morog, dűnnyög? Isten ments az ilyen élettől! Boriska szentül elhatározta, hogy az édes anyja életét nem élné végig a világ minden kincséért sem.

Ilyenek a kis lányok. Óh szülők, így bízzatok tökéletes nevelésetek sikerében. Erre nevelitek fel a Boriskákat, hogy a legelső alkalommal rátok pörkölnek duzzogó szívvel és fölbiggyesztett ajakkal, ha egyedül kell maradniok a ribizlibokrok közt s csak gondolatban kísérhetik azt az idegen embert, akit bár kétszer-háromszor láttak még életükben s szentül hiszik róla, hogy százszor jobban tudná boldoggá tenni őket, mint azok a szülők, kik csaknem két évtized óta éjjel-nappal gondot viselnek rájuk s minden gondolatukkal csak javát akarják a bongyor fürtű Borkáknak.

A tiszteletes asszony hozzá volt szokva, hogy az ő házuknál semmi sem végződik rosszul, ezért míg a vendégtől szabadulva a tehenek után nézett, teljes bizalommal gondolt a jövőre. Óh, nagyobb bajoktól félt, mikor két nagyobbik lányát kellett odasegítenie a boldogság fészékéhez.

Hanem Miklós minél messzebb haladt a dágványi pap bibliothekájától, annál keményebben pattogott magában. Ha olyan atyafiságos szívvel nem gondolt volna az öreg úrra, nem csak a könyvét kívánta volna a pokol fenekére, hanem őt magát is. Így azonban mérsékelte mohó kívánságait s inkább arra gondolt, hogy

hát mi módon is segíthetne ő ezen a bajon?

Gondozatlan, rendetlen szobájába lépett s a füstös lámpa világnál körülnezett. Lom volt minden sarokban, ruhák szét-szórva, ágyra, székre. Törött pipa, szét-szórt dohány az asztalon, üres kancsó, melyen sárga csíkokat hagyott a rossz kútvíz, boros, sörös üvegek, amelyek egy-egy görbe nap nem kedves emlékét őrizik. A falon semmi kép, a padló síkálatlan, a levegő dohos, terhes.

Iszonyúan ránehézkedett az eddigi életétől való undorodás. Tüdejét nyomta, feszítette a kellemetlen levegő. Kinyitotta az ablakokat, rágyújtott egy szivarra s kihajolván a kis kerti ablakon, hozzá fogott ábrándozni.

Hej ha itt volna Boriska a háta mögött, milyen más képe lenne ennek a világnak! A szoba tiszta volna, mint a kristálypohár, szépen bútorozva, szemnek léleknek tetsző, a pók nem verne hálót a szögletekben, a helyett a falakon csipkés legyezők, képek, függönyök díszlenének, mint valami kis paradicsomban. Jó illat volna a levegőben s a virágos kis kertben itt az ablak alatt nem verné fel fejét a gyim-gyom, hanem rózsza illatozna, szekfűk, violák tarkállának. A falon a szőlő szebben futna fel, a lécek nem volnának összetörve s több fürt húzná le a venyigéket.

És azután itt csicseregne az az édes kis hang mögötte, ide borúlna a vállára s míg ő hoszúsárú csibukját messze kinyújtaná a rózsák közé, mi mindent suttognának ők itt együtt egymásnak.

Így szötte-fonta reménységét Miklós.

Odafent ragyogtak a csillagok, tele képpel mosolygott a hold s Miklós vígan fújta a füstöt, ábrándjai légvárát gomolygatván elő benne.

Nagy sokára ocsúdott fel az édes me-rengésből s keserveset sóhajtvá nyújtózott egyet:

— Hej csak azt tudnám, merre van az a Castalius kútja... Szívesen húznék belőle vizet egy egész csordának, — de

persze, hogy magam már csak bort innám erre a munkára:...

IV.

Tudj' a tatár, hogy van, nagy elhatározással akármit megtehet az ember, — de tudóssá nem lehet. Még a mesebeli vasorrú bába is csak efféle próbákat szabott a lánykérő elé: válogasson ki egy véka mákot egy véka retekmag közül, hordja el kosárral a hegyet s őrizze meg a legelő csikós kancát. Micsoda gyermekjáték ez mind ahhoz képest, ha elrendelte volna, hogy tanulja meg reggelre a Pallas Nagy Lexikonát a pótkötetekkel együtt.

Pedig Miklós valami efféle feladatot érzett maga előtt.

Irodalmi színvonalra kell emelkednie. Neki, aki alig várta, hogy lerázza magáról az iskola porát, hogy zsebre tegye az utolsó, vérrel kiizzadt bizonyítványt s örökre búcsút mondjon minden írásnak. Neki, aki azért lett pappá, mert ez az egyetlen pálya, ahol nincs szükség rá, hogy holtig tanuljon az ember. És most ilyen sorscsapás dűl reá. Víg és boldog életét megzavarja megint a betű, amely valóban a legcsodálatosabb teher, olyan parányi, hogy a légy is tud hasonló dolgot produkálni s olyan nehéz, hogy egy ilyen hatalmas nagy ember is nyög a súlya alatt.

A posta sűrűn szokott neki könyvárú-soktól katalógust hozni s ő azokat bizonyos gyönyörűséggel dugta mindig a kályhába. Most ilyen könyvjegyzéket keresett, talált is egyet — a szemétdombon. Shozzáfogott nézegetni, címekeket válogatni belőle. Végig nézte az ezernyi címet s elgondolta, hogy ha ő most mindezt el akarná olvasni, le kellene mondani a friss szellős levegőről, a rét virágairól, a tüzes, eleven munkáról, — a szerelemről. És bevonulni a szobába, nekifeküdni a kurta apró soroknak s elfelejtkezve az egész életről, halálra nézni a szemét a parányi betűkön. Mire aztán szépen utána pótolná, amit eddig mulasztott, akkorára szakállá megnőne, arca beesnék, izmai lesaványod-

nának, ruhája meglötyögősödne, a kedve elsavanyodna... akkor aztán mehetne megnyerni a Borcza Áron uram szerelmét, mert a lánya akkorára régen kiábrándult volna belőle s már bizonyosan más boldog ember hű felesége, vidáman kacagó apróságok boldog anyja volna és ha a nagy tudóssá lett Kallós Miklós elébe kerülne, bizony csak mosolyogna a szegény balgán...

Nem, ez így nem mehet.

Karjában dagad az erő, szívében az életkedv és a tettvágy. Semmi íze hozzá, hogy lemondjon az életről és a maga szíve szerint való boldogságról.

De az is lehetetlenség, hogy ő míg él, mindig érezze azt a méltóságos megvetést, amellyel az öreg úr tegnap is elnézett már a feje fölött. Kell valamit tennie.

Valami nagyot, ami egyszersmindenkorra megalapítja tekintélyét az öreg ur előtt. Valami olyan érdemet kell szereznie, ami örökre befedezze irodalmi nimbuszal homlokát az após szeme előtt.

Talán ha írna egy könyvet! Itt volna neve mindig, minden katalógusban s Borcza Áron úr, ki sohasem mert nyomtatásba adni egy sort sem, míg él, mindig büszkén mutogatná, hogy:

— A vöm írta! Ilyen vöm van nekem. Itt a neve. Örök emlékü név...

Haj, de miről írjon?

Sohasem yetemedett életében arra, hogy két kurta sornak a farkát egyformára kunkorítsa. Sose írt verset. Tudományos cikket? Miről írjon? Tán arról, melyik a jobb bor, a muzsalyi hegyekről való-e, vagy a korcsmai pincében termett?

Elhajtotta a könyvárjegyzéket oda, ahonnan fölvette s ment az istállóba, utána nézni a gazdaságnak.

Délig el volt foglalva. Ebédre átment a tanítóékhöz. Ott szokott étkezni. A tanító szintén fiatal ember volt, új házas, bizalmasa minden dolgában. Előadta neki újabb reményeit s kétségeit.

(Folytatása következik.)

Professzor Hatvani István.*

A szép hajdan regés korában
Élt egy professzor hajdanában,
Kíról az ének szól ma is.
Ördögnek hitte őt a népe
S nevét övezve száz mesébe,
Beszélnek róla még ma is.

Mondják: a föld rengett ropogva
S hullott a csillag záporozva
Az éjjel, melyen született.
Medrűkből nagy-vizek kicsaptak
S a földön rémek táboroztak,
Midőn világra született.

Egy szűk, poros, padlás-szobában
Lakott halálíg egymagában,
A vén kollégiumba' fenn.
Nem látta volna soha senki
Imádkozván templomba menni.
Ott élt az iskolába' fenn.

Nevére rémületbe estek
Es hókuszpókuszban kerestek
Láttára védelmet sokan.
S a rívó, nyűgös, rossz gyerekeknek
Nevéből fonták rettenetnek
Csitító korbácsát sokan.

Mondják: haladt hordóra ülve,
Vagy tüzes karikán repülve,
De úton járni sose járt.
Máskor meg ablakába állott
S varjú-alakban földre szállott;
De emberúton sose járt.

Sokszor tanít az iskolában,
Es magyarázva legjavában
Kénkő-füst csapkod szerteszt.
S a föld alól szörnűű zavarral
Sok láthatatlan réme nyargal
Elő s alá-fel, szerteszt.

Sokszor megint kettős alakban
Mutakozik hol itt, hol ottan.
Es itt is itt van s ott is ott.
Ma óra hosszat főre látják
S ott benn tanítja sok deákját,
Ep egy időben itt, meg ott!

Ha titkos jelt vet ajtajára:
Az ördög ott terem szavára
S parancsát teljesíteni kész.
Előt megöl, holtat kitámaszt,
Rajzolt testet élőre választ
S a Sátán parancsára kész.

Titokban keresztútra jár ki
S nem restel éjtelt is kivárni
A temetői éjszakán.
Megkushad egy ó-sírgödörben,
Bűvös-botja rajzolta körben
A rémletes nagy éjszakán.

S idézven szörnyeit pokolnak:
Vinnyogva, nyíva felloholnak
A sír s halál vad rémei:
Czontváz, halálfej, szörnűű árnyak;
S félénken új parancsra várnak
Szerződött szolgál-rémei!

E vihorászó rém-sereggel
Fut át az utcán kora reggel,
Kergetvén alvók álmait,
Es rejtve őket könyvlapokba:
Tanulja titkukat titokba',
Eladva érte álmait.

Egyszer, hogy máját tréfa fúrta,
Belézökkent a földesúrba
A mágyókás professzor úr,
Gyalog s lovas fogadva rája,
Hogy Sámson hamarabb bejárja
Az egyik, vagy a másik úr.

Amaz sarkantyút ad lovának,
Emez hintót rajzol magának
A porba s hozzá négy lovat.
Amazt lova szélvészt ragadja,
S emennek vágat gyors fogatja,
Mert rajzolt hozzá jó lovat.

A földesúr ámulva nézi:
A fogat már-már megelőzi
Es benne doktor Hatvani...
Fél-célhoz érve visszafordul;
De ím! egy zörrenő bokorból
Megint előtte Hatvani.

Lovát most sarkantyúba kapja...
Marad a mágyikus fogatja
S ő mindjárt itt a cél előtt! —
De odaérve holtra bámul:
Most lép ki rajzolt kocsijából
A doktor ép a cél előtt!

Másszor magához invitálta
A magisztrátust vacsorára,
Pedig szobája ám kicsiny.
Mit s hová fog elébök tenni?
'Sz cselédje nincs, konyhája semmi,
Es a lakása oly kicsiny!'

Tréfára gondol minden ember
S egymást taposva, sanda szemmel
A házigazdát nézi mind,
Kérdezve: Vajh' kivel ha főzet?...
— De ím, feljebb száll a tetőzet
S bámúlva néz egymásra mind.

Falak kijebb vonulnak rendre,
Tágas terem lesz egy ütemre
A kis padlás-szobácska, lám!
S helyén a szűz, kopasz falaknak
Virág-lugas és jó falatnak
Ízes gyümölcs terem... No lám!

Tíz szolgálta étket hord serényen,
Tíz másik, hogy tányért cseréljen:
Áll hátrább, finom szolganép.
S a fejedelmi lakomához
Pompás ízű jó bort korcsmároz
A libériás szolganép.

(Am aznap törökök császára
Csak várhatott a vacsorára,
De mindhiába várhatott.
Éltűnt a fényes konyha — lám csak!
Es híre-hamva a szakácsnak!
No, arra ugyan várhatott.)

S végén a pompás lakomának,
Vendégei ámúlva járnak
A szép viráglugas körül.
Narancs, füge, tök és uborka
Virágos, eleven bokorba'
Csüng itt, meg ott, körös-körül.

A szénátornék innen-onnan
Letépnék egyet nagy titokban,
De „jaj“ felel reá legott.
S egy díszitököt ahogy levágtak:
Szénátor úr beléje sápadt.
Jaj! Jaj! kiáltozott legott.

Másik sivitva fogta orrát,
Míg hitvestársa egy uborkát
Loppal, sebtében szagatott
S ez-azza érzi minden úrnak,
Ha bárminő gyümölcsös' nyúlnak...
A tolvaj bennük szagatott.

De most jön még a tréfa vége.
A vendégnép a nagy beszédbe'
Se lát, se hall, csak jót nevet.
De kél körükben furcsa láрма,
S víz ömlik szét a tág szobába...
Ez itt sikolt, az ott nevet.

Hanem a víz dagadva árad.
Már mind benyelte a bokákat
S ez az ördögös nincs sehoh!'
Asztalra másznak, székre kapnak,
Szitokba, könnybe felfakadnak,
Nem látván mentséget sehoh.

De jaj, a víz még egyre nő fel.
Szemérme birkozik a nővel,
Szoknyáját nyakba kapja mind...
Lesz tán e bajból menedéke:
(S ruhájának se lenne vége!)
Reménykedik szegényke mind.

Elbámúl ám a férfi ember:
Sosem volt Debrecenbe' tenger!
Ily áradás hát hogy lehet?!
Tiszának csöndesebb a kedve,
Semhogy felmásszék emeletre...
Biz új-özönvíz... meglehet!

* A Csokonai-kör 1909. évi pályázatán a Casino 12 aranyas I. pályadíjával jutalmazott költemény.

S most már halálra szánva szentül:
Vég-énekük magossbazendül...
De hol van mégis Hatvani?
Es most — ki látott ily esodákat!?
A víz egy szóra visszaárad
S belép nevetve Hatvani.

Máskor megint egy disznótorban
— Szükséget látva már a borban —
A földre guggol Hatvani.
Es mint egykor Krisztus Kánába'
— Csapot vervén asztal lábába —
Varázsol jó bort Hatvani.

(Másnap csodát beszél a város.
Hogy boszorkányság, már világos,
Amit e mágyókás művel!
A püspöknek tegnaptól mára
Eltűnt a bora egy csapásra...
Ilyet csak ördögös művel!)

Úgy éjfél tájt aztán mehetnek
Hazafelé már mind a vendég;
De nagy pihékben húll a hó.
S e romlandó, esendő testtel
Gyalog menni, bizony, ma restel.
Hisz térdigérő már a hó!

A bor-mámor fejükbe szállott,
Szemökre rózsaszínű hályog
Az út gyalog ezért nehéz.
De *tett* a doktor *gondolatja*!
A hóba rajzol ócska botja:
Hogy mit? kilelni nem nehéz.

A mámoros nép nézi, látja:
Ott vár már sorba' rá a szánka
Fogatlanúl, az udvaron.
Nincs ló! De itt lesz egy csapásra
A tanár markos, sok deákja
Szánkó előtt az udvaron!

Ha tíz a vendég: tíz a szánka!
Egy jut minden két két deákra:
Az út nem tart nagyon soká.
Szépecskén, rendre hát, beülnek,
A szájak mind lecsendesülnek
Es elszunnyadnak nem soká!

De reggel — ó, Isten csudája! —
Lyukas mindnek a putinája
S kopása helye fáj nagyon...
Esküdne rája mind halálig,
Hogy szánkán szánkázott hazáig...
De az ügy rejtélyes nagyon.

(Mert nagy a tudós tudománya,
Egész világ bölcsen belátja
S tanulja tőle sok deák!
Csak az az egy nagyon homályos:
Honnan vett szánkát a tudákos
Es hogy lett ló a hús deák?)

Az asszonyok már rég kilelték,
Hogy az ördögnek adta lelkét;
Attól lehet e tudomány!
Mikor még ott volt bölcsesébe':
Kapott egy kis könyvet cserébe...
S ott meg volt minden tudomány.

A múlt s jövő titkát bezárva
Rejté a kis könyvecske zára
De abból más nem olvasott.
Egy vén-deák egyszer kileste
De rögtön porrá vált a teste
S így abból ő sem olvasott.

Talán a szíve vitte rája?
Vagy az volt legjobbjik deákja?
De szánta vesztét a tanár.
S az ördöggel, ki szétcibálta,
Holtából élővé citálta
Vétő deákját a tanár.

E könyvet akkortól idáig
Nem látta senki mostanáig
A vén kollégiumba' fenn.
Egy asszonyhajszál tartja fogva,
Láthatatlan, titkos sarokba'
A vén kollégiumba' fenn.

Homály borítja már a titkot:
Tanulta-é, vagy mást tanított
E könyvből doktor Hatvani.
De egyszer — (most is így beszél!)
Ördögnek adta át a székít
E könyvvel doktor Hatvani.

Titkos jelek, abrakadabrák
Tárkálták teli már a táblát,
Tanítván avval mathezist.
De túl az alján a talárnak
Ló-lába látszott a tanárnak,
Ki oktató a mathezist.

Mondják: halottakkal komázott,
Az ördögökkel cimborázott...
A tudománya ez csupán.
A Sátánnak lelkét eladta
S a poklot sírjává fogadta...
Ördögös ember volt csupán.

De amidőn eljött az óra,
Hogy üssön földi búcsúzóra
S a kontraktussa már kitelt,
Még élni vágyva, sirt tagadva:
A kontraktussát eltagadta...
De már az óra — jaj! — kitelt!

Az ördögökkel harcra szálla.
Hallott szörnyű viaskodása
A zárt szobának ajtaján.
Döngött a padló végtusáján...
Erősebb volt: győzött a Sátán...
Es láng csapott ki ajtaján.

S a háztető kéményes ormán
Egy karvaly ült setét mogorván.
Előtte egy fehér galamb.
Az utca népe félve látta,
Amint a karvaly holtra vágta
S lehullt a szép fehér galamb.

Elvégeződven nagy tusája,
A lombikos, rejtek-szobába'
Már halva lelték Hatvanit.
Lombik, göreb, mind összetörve,
S hatalma, bűvös titka-könyve
Nem éleszté fel Hatvanit.

Nevére rémületbe esnek
Es hókuszpókusban keresnek
Ma is védelmet még sokan.
S a síró, nyugós, rossz gyerekeknek
Nevéből fonják rettenetnek
Csitító korbácsát sokan.

Szombati Szabó István.

Az ünneplő naturalizmus.

(Berlini levél.)

A Lessing-Theater, melynek Ibsen, Gerhart Hauptmann: szóval, a naturalizmus az istene s Otto Brahm az ő prófétája, nagy jelentőségű ünnepet ült a minapában: a berlini Freie Bühne megalapításának huszadik évfordulóját.* Ünnepi előadásában éppen azt a darabot, Gerhart Hauptmann „Vor Sonnen-

aufgang“-ját adta elő, amellyel a Freie Bühne írókból és ujságírókból összeverődött lelkes csapata ezelőtt 20 évvel síkra szállott a szin-padi konvenciók ellen s amellyel maga az illusztris szerző megteremtette a modern német szindarabot.

1889 október 20-án e darabbal kezdte a Freie Bühne nemes misszióját, amellyel röviden új csapást nyitott a természetesség számára úgy a szindarabokban, mint a szin-pad művészetében. Ez az év (1889) a német szin-pad forradalmát jelentette, hasonlóan az

* A levél még múlt év december havában kelt, tehát akkor volt időszzerű, azonban aktuálításából mostanig sem vesztett. — Szerk. —

1789-ik évhez, amely az egész emberiség forradalma volt

Érdemesnek tartjuk tehát, hogy röviden visszapillantást vessünk a Freie Bühne megalkulására, elért eredményeire, hatásaira.

Az impulzust a német színházi élet reformálására tulajdonképpen Ibsen darabja, a *Kísértetek* adta meg 1887-ben, mert ennek az előadásnak a hatása alatt írta meg darabját az az akkor még teljesen ismeretlen, fiatal poéta, akiből Németország legnagyobb drámaírója vált: Gerhart Hauptmann. Az irodalomtörténet új epochája innen kezdődik. Ez törte meg a szinpad merevségeket, ekkor csapta meg friss levegő a parókás, álcás, elavult szinpad világot.

A megváltó munkát néhány fiatal ember kezdeményezte, akik naponkint a Caffée Schiller-ben gyűltek össze. Tele tüsszel, tele lelkesedéssel. Aféle magyar Pilvax-kávéházbeli társaság. De ezek itt márvány asztalaik mellett a német szinpadot akarják reformálni s követendő például szemük előtt Antoine Théâtre libre-je lebeg. Kik voltak e merész ifjak, akik a német modern szinpad hajnalhasadását prófétálták? Mindenek előtt Otto Brahm, e mozgalom lelke, vezetője, a társasággá alakult Freie Bühne elnöke s a jelenlegi Lessing-Theater igazgatója. Azután Maximilian Harden, az ismert kiváló publicista, Theodor Wolff, Paul Schleuther, aki most a bécsi Burgtheatert igazgatja, a két Hart testvér, Fritz Mauthner s hogy e listából ki ne maradjon a praxis két embere: S. Fischer, a berlini nagy könyvkiadó és Paul Jonas.

Merész, újító tervük csakhamar megvalósult. Már 1889 őszére készen állott az új színház: a Lessing-Theater s előadásait a Berlinben akkor még mindig betiltott Ibsen „*Kísértetek*“ c. darabjával kezdte. Az igazi német forradalmi darab még csak ezután következett. 1889 október 20-án adták ugyanis elő egy homo novus első darabját. Ez a szerző Gerhart Hauptmann volt, a darabja címe: „*Vor Sonnenaufgang*“. Valóságos csatajelenetek játszódtak le úgy a darab előadása előtt, mint alatta. Különösen pedig utána, amikor részint elszörnyűködéssel, részint nagy magasztalással, de mindkét esetben is lázas

izgatottsággal tárgyalta, fenyegette, bírálta mindenki és mindenütt szerte egész Németországban e rendkívüli esetet. Kávéházakban, társaságokban csak erről folyt a társalgás; újságok, folyóiratok erről írtak, erről vitatkoztak; régi, jó barátok váltak el dühösen egymástól a véleményeltérés miatt s ez hozta össze még az esküdt ellenségeket is; egy kicsinyített welf-ghibellin háború dühöngött itt ezelőtt húsz évvel e darab előadása után. De mi történt? Eljött a Messiás. Eljött az az ember, aki hatalmas rést ütve a Schiller, Goethe, Grillparzer érintetlennek hitt merev klasszikusságán, új perspektivákat nyitott fel az ámuló közönség előtt. A való életbe, a szabad természetességbe vezette őket, egy eladdig ismeretlen életet tárt fel előttük merész koncepciókkal, új beállításban s témáját, milieujét, alakjait a közvetlen, mindennapi életből vette. Ez, a szokatlan mese-szöveg és az eljárás leplezetlensége volt az, ami a kedélyeket annyira felizgatta. Bizonyos, hogy Hauptmann manapság simábbra csiszolná akkori darabját. De abban az időben az elpuhult, elkényeztetett közönség felrázására ilyen erős kúra kellett. Mint ijedt denevérek, rebben tmeg az egész német irodalom a naturalizmus első szárnyecsapására. De minden forradalmi zsidongás, zűr zavar közepette is diadalmasan lobogtatta meg új zászlóját a naturalizmus. És Gerhart Hauptmann megnyerte csatáját, győzött. Ha le is dorongolták, megcsodálták friss invencióját, nagy alkotóképességét; ha nem is értették meg azonnal intencióit, mindenki a jövő emberének tekintette. Máról-holnapra híres ember lett s az irodalomtörténetben nevével új fejezet kezdődik.

Gerhart Hauptmann mellett azonban, áthatva az ő új irányától, röviden hatalmas írógárda bontakozik ki. A Freie Bühne egyik nagy közvetett hatása éppen abban nyilvánult, hogy írókat nevelt és tért nyitott tehetségeik kifejtésére. Alighogy megjelent a magvető: Gerhart Hauptmann, jött nemsokára az arató: Hermann Sudermann. Még ugyanebben az évben került színre a darabja. A „*Becsület*“. Sudermann csodás mély megfigyelésének, nagy megértésének és kitűnő szinpad techn-

kájának a quintessenciája. Az „Otthon“-nal együtt a legjobb, legértékesebb Sudermann-darab.

Aztán jön Holz, Johannes Schlaf, Otto Erich Hartleben a németek közül, a francia Henry Becque és Emile Zola, az orosz Tolsztoj és a svéd Stindberg. Többnyire először szólalnak meg ezek most német színpadon s ezekkel aratja a naturalizmus első nagy diadalait. A tört csapáson újabb és újabb generáció támad s így lépnek fel rövidesen a legfiatalabb német drámaírók, mint Hugo von Hofmannsthal, a „Madonna Dianora“ szerzője, Ernst Hardt a „Holt idők“-kel, a „Hajnalhasadás“ költőnője: Ernst Rosmer, majd Georg Hirschfeld, Keyserling, a merészkező Ludvig Fulda és még sok fiatal óriás. A naturalizmussal telített levegőbe Ernst von Wildenbruch is beleszédült. Szakít a lovagsizmás, harcilármás történelmi színművekkel, melyekben csak úgy tobzódik a mennydörgés és villámszikrás Schiller páthosz s általános nagy meglepetésre a kor szociális életéből veszi darabjának témáját és milieujét. A „Búbos pacsirta“ nagy sikerrel kerül színre s újabb alkalmat ad a darab főszereplőjének, Else Lehmannak, a legkiválóbb német színésznők egyikének, páratlan gazdag tehetségű színjátszó művészetét ragyogtatni.

És itt emlitem fel a Freie Bühne másik nagy közvetett hatását. Azt a hatást, amit a színészekre és színésznőkre gyakorolt. A naturalizmus megváltoztatta, megifjította a színészi munkát is. A formákban és páthoszban megposványosodott és megkérgesedett színjátszás előtt a közvetlen, a való élet perspektívája nyílt fel. Az egyszerűség, a közvetlenség, a természetesség. A külső illuziót felkeltő színészi hang és alak egyszerre megroppant a valóság színjátszásában. De viszont az a körülmény, hogy a naturalista dráma kezdetben kevés közönség előtt, kis színpadon talált menedéket, a színészi beszédet is intimé finomította. Később pedig a nagyméretű és öblös színházak teljesen elnyelték, elhalkították ez intim és a naturalizmusból folyó közvetlen beszédet s így elveszett a régi színjátszó iskola nagy eredménye: a plasztikus beszéd.

A színjátszó művészetnek új generációja támadt, melynek élén olyan neveket látunk, akik mindenkor örök büszkeségű papjai és papnői maradnak Thália istenasszonyának. Egy Emanuel Reicher, egy Josef Kainz, Emrich Robert, Rudolf Rittner, a nők közül például Rosa Bertens, Agnes Sorma, Else Lehman azok, akik a naturalizmustól átitatva, misszióknak tekintették fáradságos művészi munkájukat. Aki megírja a színpad és színjátszás művészetének történetét egy monumentális munkában, annak legszebb sorai közé fog tartozni e nagy művészeknek és művésznőknek a méltatása.

A Freie Bühne a Lessing-Theater megalapításához vezetett. Ideális célja tekintetében legfeljebb csak Bayreuth-tal lehet összehasonlítani. A színházak mintaképe. Élő példa arra, hogy milyenek kellene a színházaknak lenni. Az ideális, a szent művészetek temploma volt a Lessing-Theater, nem üzlet, nem haszonlesés.

Megtörte a páthoszt, elátkozta a sablonokat és indirekte hatással volt az egész modern regényirodalomra és a lírai költészetre. Sőt, a drámairodalom legújabb periódusát jelző neoromanticizmusnak is el kell ismernie, hogy végső eredményben mégis csak a naturalizmusban gyökerezik s ebből az erős, hatalmas tölgfaszálból sarjadt ki. Hogy maga a naturalizmus túlhaladott dolog-e manapság vagy igazi művészi tetőfokra még csak ezután fog-e jutni, más kérdés. De intenzív, átalakító, nagy hatása joggal leszögezhető. A naturalizmusnak ezt a nagy diadalát és eredményét éreztük át mindannyian ez ünnepi színházi estén, akik lelkesen tapsoltunk a zseniális és szimpatikus Gerhart Hauptmannnak, a német irodalom élő fejedelmének, aki az ünneplő naturalizmus legnagyobb vívmányának szintén azt tartja, hogy az örökre egészséges lábra állította a német drámát és színjátszást.

H. Nagy Jenő.

Tán soha nem éltem.

Áldott, áldandó alkonyati órák.
Testemen gyöngyöz a múlt éjszaka könnye.
Ballagni szépen, öregesen, szépen
be jó is ilyenkor, az alkonyati fényben.
Ballagni valami keserű gyerekekkel,
aki hallgat és nézdegél, mint én,
aki majd éngem hazakísér reggel.

Megállván, egy-egy nőre tekintvén,
jó ezt gondolni: ím, ez finom és gazdag
s finom úr, gazdag úr, kit az ágyába enged;
finom úr, gazdag úr, erős derekú szálfá...
S én így maradtam, szerény, szegény gaznak.
Ó, bizony: szép kertben szélverte csunya gaznak.

(Ügy-e szeretnél, kis gaz, egyszer zöldbe borúlni,
duzzadt rügyekkel ékeskedni üdűten?)

Istenem, mennyi szép, élő virágszál
hajladozik, örül, pompázik itt körültem.
— Áldott, áldandó alkonyati órák,
ti tudjátok, hogy én mindig
tűz-ette, fagy-ölte kicsike gaz voltam...
Tán soha nem éltem... Tán soha nem örültem!
Simonka György.

Irodalom.

Rovatvezető: Sz. Sz. I.*

Irodalmi pályatételek.**I.**

A Magyar Irodalmi Társulat február hó 8-án tartott választmányi gyűlésén a következőkben tűzte ki ez évi pályakérdéseit:

Irodalomtörténetből és esztétikából: Az új magyar lira. Jutalma 50 kor. 2. Szabadtárgyú elbeszélés. Jutalma az Ármós alapítványból 30 kor. 3. Szabadtárgyú költemény. Jutalma 20 kor.

A pályaművek az általános külsőségi szabályok betartása mellett f. év május hó 15-ig a társulat titkárához adandók be.

II.

A Csasinónak a Csokonai-kör elbírálására bizott pályatételei a Csokonai-kör által megállapítván, a következőkben tűzettek ki:

Irodalomtörténelemből és esztétikából: A hunmagyar mondák feldolgozása irodalmunkban. Jutalma az elsőnek 20, másodiknak 12 arany.

* A múlt számban megkezdett „Az irodalom csodabogara” című kritikai közlemény folytatása helyszűke miatt lapunk legközelebbi számában fog megjelenni. Szerk.

Költői tétel: Szabadon választott tárgyú ballada. Jutalma: elsőnek 12, másodiknak 8 arany.

Műfordítás: A Goethe halála utáni nevezetesebb német költők (Freiligrath, Geibel, Bozenstadt stb) lírai, vagy kisebb elbeszélő költeményei közül vett alakilag is hű fordítás, melyhez az eredeti szöveg is csatolandó. Jutalma: elsőnek 8, másodiknak 6 arany. Beadási határidő: 1910 dec. 1. (Főiskolai szeniori hivatalban.)

III.

A főiskola pályatételei az 1910—11. iskolai évre. A Hatvani István pályadíjra: De ortu et progressu Invocationis Sanctorum in cultu divino et quid contra eam Reformatores docuerint? (Jutalma 140 korona.) A Keresztesi—Deák I. alapítvány első kérdésűl: Mi a koronázási hitlevél koronként módosuló értelme, különös tekintettel a harmadik pont nemzetközi vonatkozásaira? (Jutalma 168 korona.) A Keresztesi—Deák I. alapítvány második kérdésűl: Ismertesse a pályázó a lelkipásztori s a társadalmi jellegű látogatások közötti különbséget. Tüntesse elő a lelkipásztori látogatások ellen és mellett felhozni szokott érveket. Foglaljon állást a kérdésben és indokolja állásfoglalását. (Jutalma 168 korona.) A Váradi—Szabó alapítványra: Maróthy György debreczeni professor, mint paedagogus és mint tankönyvíró. (Jutalma 100 kor.). A Szikszai Dániel-féle pályadíjra: Kívántatik valamely, a nép ajkán élő monda költői feldolgozása. (A monda termő vidék pontos megjelölésével.) (Jutalma 100 korona.) A Péczely IV. alapítványra: Herodotos történeti könyveinek compositiója. (Jutalma 80 korona.) Bulyovszky jutalomra: Bulyovszkyné Sz. Lilla emlékét magasztaló költemény. (Jutalma 100 korona.) A pályaművek idegen kézzel írva, tisztán, csinosan kiállítva, jeligés levelekkel együtt a debreceni református főiskola szeniori hivatalához adandók be 1910. évi december hó 1 (első) napjának déli 12 órájáig; kivéve a Szikszay Dániel-féle pályázatra vonatkozókat, melyeknek beadási határideje 1910 november 1 (első) déli 12 óra. (Főiskolai szeniori hivatal.)

IV.

A „Nagyváradi Társadalomtudományi Társaság” 100 (egyszáz) koronás pályadíjat tűz ki a legjobb munka számára, amelyik a parasztból lett szabadgondolköző, *Conrad*

Deubler egyéniségét és gondolkozását méltatja. — A pályázat feltételei a következők: 1. Pályázhatnak mindazok, akik valamelyik magyar főiskolának az 1909. évben még hallgatói, továbbá működő tanítók és tanítónők. 2. A pályamű legalább 1½ nyomtatott ívnyi terjedelmű, továbbá fűzött, lapszámozott s a felhasznált irodalmi források jegyzékével ellátott legyen. 3. A pályamunkák a Társaság titkárnál, dr. Dénes Sándor nagyváradi ügyvédnél, 1910. év március 31-ének d. e. 12 órájáig nyújtandók be. Elkésett munkák kiesnek a pályázatból. Minden pályamű jellegével látandó el s csatolandó hozzá egy ugyanezen jellegével jegyzett boríték, melynek tartalmaznia kell a szerző nevét, társadalmi állását, lakhelyét és esetleg a főiskola megjelölését, melynek szerző hallgatója. 4. A bírálókat a Társaság választmánya fogja kijelölni. 5. A pályadíj csak abszolút becsű munkának adatik ki; a pályázat eredményének kihirdetése a Társaság 1910. évi közgyűlésén történik. 6. A pályamunkák a szerzők sajátjai maradnak. A díjjal kitüntetett pályamunka kiadási joga a pályadíj kiadásától számított 3 hónapon belül a szerzőt, ezen idő leteltével a Társaságot illeti meg. 7. A díjat nem nyert pályamunkákat az igazolt szerzők a pályázat eredményének kihirdetésétől számított három hónapi határidőn belül a titkárnál átvehetik; ezen idő elteltével a munkák meg fognak semmisíttetni.

A Casinó ez évi díjainak nyertesei. A Casinó részéről s a helybeli Csokonai-kör által kitűzött s elbírált pályatételek végérvényes eredménye a következő:

A kisebb elbeszélő költeményre hirdetett költői pályázaton „Professzor Hatvani István” és „Mihály deák legációba megy” című költeményeivel mindkét díjat (20 aranyat) kapta Szombati Szabó István 4 th., lapunk főszerkesztője. Egyik pályakoszorús költeményét lapunk jelenlegi számában hozzuk.

Az irodalomtörténeti kérdés első díját abszolút becsű mű híján nem adták ki. A második díjat (12 arany) nyerte Janó István 2 é. bölcsészethallgató.

A latin klasszikus műfordítás első díját (8 arany) Fábián Károly 1 th., a megosztott másod-

dik díjat (3—3 arany) Páncél Jenő 1 th. és Orosz Tamás 1 th. nyerte.

A főiskola 1909—10. évi pályázatának eredményei: A Hatvani István pályadíjnak (Seriem Newtonianam ad integros et fractos exponentes potentiae negativos rectam esse demonstratur. Quaeratur usque ad septem decimales valor $\sqrt[4]{1 - \cos a}$, $\sin a = 60^\circ$, 1. Serie Newtoniana. 2. Logarithmo. 2. Extractione radice) felét Herpay Gábor 4. th. nyerte. A Keresztesi—Deák II. pályadíjat (Az energia megmaradása) megosztották Orosz Tamás 2. th., Nagy Sándor 4. th. és Demeter Gyula 4. th. között. A Váradi Szabó pályadíjat (A jellemképzés célja és eszközei) egyenlő két részben Szőke János 2. th. és Takács Imre 3. th. kapták. A Péczely IV. alapítvány pályadíját. (Feltüntetvén a pályázó a templomi szónoklás három szokásos módját: az egyházi beszéd rögtönzését, olvasását és emlékezetből való szabad előadását és kifejtvén mindeknél a mellette és ellene szóló érveket, fejtse ki az utolsó módszernek a másik kettő feletti gyakorlati nagy előnyét) megosztották Komáromi István 3. th., Nagy Sándor 4. th. és Takács Imre 3. th. között. A többi pályatétel meddő maradt.

Fehér asszony.

Fehér lelkű, hótestű, gyermek-asszony.

Könnyes, bús múltnak siratója.

Jajszós jövőmnek álmodója:

Fehér lelkű, hótestű, gyermek-asszony.

Könnyes imáim — lelkeim álman —

Lelkemben elsírt, meghalt vágyak,

Imádat, csókok hozzád szállnak

Könnyes imáim — lelkeim álman.

Páncél Jenő.

Sport.

Rovatvezető: R. J.

A Debreceni Torna Egylet legutóbb tartott választmányi ülésén megállapította az ez évi működési programot, újraalakította a szakosztályokat és elhatározta, hogy a tavasz folyamán házi versenyt rendez. Az érdekesnek ígérkező háziverseny március 6-án lesz, mely alkalommal az egyesület tornászai, könnyű és nehéz atlétikát űző tagjai és vívói fognak versenyre kelni. Mindegyik szakver-

senyre az egyesület tagjai közül tömeges jelentkezés lesz várható s hangsúlyozzuk, hogy szeretnők, ha a D. T. E.-be újabban beolvadt D. A. A. Clubunk nagy számú tagjai közül minél többen vennének részt a versenyekben. A Debreceni Torna Egylet tagjainak legnagyobb százalékát a Debreceni Akadémiai Athlétikai Club adja s csodálkozunk, hogy míg a D. A. A. C. önállósága idején fényes versenyek keretében gazdag győzelmeket aratott, most egyáltalában nem vesz aktiv részt tagjaival ezeken a versenyeken. A most lezajlott főiskolai bajnok birkozó versenyen is sem a D. T. E., sem a D. A. A. C. nem szerepelt tagjaival. Óhajtandónak látjuk a D. A. A. C. hírneve érdekében, hogy atlétáink a versenyeket ambicionálják s ajánljuk is ezt a D. A. A. C. vezetősége figyelmébe. Ugyanezen választmányiülés a kerületi bajnokságok versenyét június 12-re, a junior versenyt augusztus 7-re, a Bocskay-serleg viadalát pedig szeptember 11-re tűzte ki. Végül Tóth Mihály ref. főgimnáziumi tornatanárt a választmány a tornászati művezetésre felkérte, illetve felkérését elhatározta s az ő ily nemű megnyerése nagy jelentőséggel bírna az Egyesület életében.

A „**Debreczeni Akadémiai Athleta Club**“ a vidék legagilisabb és legtevékenyebb sportegyesülete vasárnap február 13-án rendezte főiskolai bajnoki birkozó meetingjét, melyen a főiskolai birkozók legkiválóbbjai vettek részt. A rendezés oly kiváló volt, hogy a vidéken egyáltalában nem s a fővárosban is igen ritkán látunk ily kiválóan rendezett versenyt.

A közönség soraiban ott láttuk Kovács József polgármestert, Dr. Magoss György főügyészt, Végh Gyula főkapitányt, Roncsik Lajos főszámvevőt, Lestyán Adorján kir. közjegyzőt s közéletünk igen sok előkelőségét.

A verseny részletes eredménye a következő: Könnyűsúlyú bajnok lett: Radvány Ödön (MAFC), az ország legjobb könnyűsúlyú birkozója, Magyarország és Budapest könnyűsúlyú birkozó bajnoka, ki négy ellenfelét 5 perc 2 másodperc összidő alatt dobta 2. Polányi Béla (KEAC). 3. Szamuely Jenő (Eperjes) 4. László Ferenc (DGASE). A közép-

súly bajnokságát Papp Jenő (KEAC) vitte, 2. Piovarcsi Ottó (DGASE). 3. Bátky Vincze (DGASE). 4. Gurat József (KEAC).

Nehézszúlyú bajnok Sippelius Győző (SAAC) lett, kiből idővel igen jó birkozó lehet, most még kiforratlan. 2. Grünfeld Miksa (KEAC). 3. Karesch Ödön (MAFC).

A beérkezett nevezések száma 24 volt, ami vidéki birkozó versenyeken igen szép szám. (R. J.)

Tíz szűz.

Élet-tavának fővenyes partját
Tapodja tíz szűz hó pici lába.
A rájuk omló nap aranyában
Reszket a tíz szűz epedő vágya.

Viruló tíz szűz, tíz tavi-rózsa.
Lágy daluk átseng az élet-vizén.
A szemük kéklő, ragyogó égbolt,
Álom az éltük és csupa fény.

S hiába vágynak, hiába várnak,
Habtestű szűzek férfi-csodára...
Meghal a tíz szűz sugaras álma.

És jön az éjjel, jönnek az árnyak...
A csendes, gyilkos, szerelmi tóra,
Hullatja szirmát tíz tavi-rózsa.

Nagy Ferencz.

Egyletek.

A M. I. T. folyó hó 8-án választmányi ülést tartott, amelyen kitűzte az évi pályakérdéseket és elhatározta, hogy a Főiskolai Lapok eddigi összes évfolyamát összegyűjti a levél- és íráttárakból, valamint a nagykönyvtárból s amelyiben szükségessé válnék. — az ország minden részéből is hirdetések és levelezések útján. Véglegesen intézkedett a már több ízben felvetett jubileumi almanach ügyében olyanformán, hogy tartalmát az eddigi évfolyamok nevesebb munkatársainak kiválóbb termékeiből, mai műveiből és mostani nagyobb íróinktól e célra kért termékekből állítja össze. Az elnökből, főjegyzőből, szerkesztőből és kiadóból bizottságot alakított ez ügy intézésére, megbízván azzal, hogy a kiadásra nézve fővárosi kiadókkal tárgyaljon. Néhány apróbb folyóügynön kí-

vül elhatározta a választmány azt is, hogy a Főiskolai Lapok 50 éves történetét ezután történendő megbízás útján megírattja.

E félévben első heti gyűlését 12-én tartotta, melyen Szombati Szabó István, lapunk szerkesztője olvasta fel a Casinó Kazinczy pályázatán első díjjal jutalmazott Professor Hatvani István c. igen kiváló költeményét, majd Németh Károly szavalt és végül Bányai Lajos 2. th. olvasott fel néhány hangulatos verset. A szavalat sikerült volt, a felolvasók jegyzőkönyvi köszönetet kaptak.

A J. S. E. elnök-válsága. Miután M. Dósa István, a Jogász Segítő Egyesület eddigi agilis elnöke már lemondott díszes tisztességéről — a jogásznöki szék betöltése ismét aktuálissá lett. E végből a jogász ifjúság vezető tagjai folyó hó 14-én, d. u. 2 órakor bizalmas értekezletre gyűltek össze, hogy a megválasztandó jogásznök személyére nézve megállapodásra jussanak. — Az értekezleten megjelentek egyhangulag Tóth Lajos 3. éves jh. jelölésében állapodtak meg, kinek a jogász ifjúság előtt való szimpatikus egyénisége biztosítékot nyújt az iránt, hogy a két részre szakadt ifjúság a rég óhajtott közös egyetértéssel fogja a Joghallgatók Segítő Egyesületének ügyeit intézni.

A Hittanszaki Önképző Társulat e félévben két rendes heti gyűlést tartott f. hó 9-én és 16-án, melyeken Oláh Károly 1. th. olvasott fel egy nagyobb szociológiai dolgozatot a szövetkezetekről, mely nagy tetszést aratott. Ezenkívül az előbbi gyűlésen Hörváth Kálmán 1. th. imádkozott sikeresen és Siető Pál 1. th. predikált. Az utóbbin Dancsházy Sándor 1. th. és Godács Imre 3. th. imádkoztak dícséretes buzgalommal Hajdú Árpád 3. th. pedig ügyes és hangulatos költeményeket olvasott fel, melyekért jegyzőkönyvi köszönetben részesült.

Mírek.

Oláh Károly meghalt.

Lapunk zártakor kaptuk a gyász hírt, hogy Oláh Károly, Debrecen sz. kir. város közoktatás és köznevelődésügyi tanácsnoka f. hó 20-án, vasárnap este

1/21 órakor hirtelen elhunyt. Minket is közletről érint ez a gyász hírt s a nagy érdemű férfiú elhunytá felett érzett fájdalomban őszintén osztozunk.

Oláh Károly tanácsnok érdemeit mi nem vagyunk hívatva ismertetni. Nagy ember volt, jó ember volt és igaz ember volt. Debrecen kultúrájának főhadvezére, minden szépnek, jónak, nemesnek előbbrevívője. A művészetek és az irodalom, a kultúra és az iskolák legnagyobb pártfogója veszett el halálával. A szegények pedig istápjukat kesereghetik holttemetét látva.

Ifjúságunknak, egyleteinknek, mozgalmainknak s törekvéseinknek megértő és nagy pártfogója volt. A D. A. A. C. és a J. S. E. csak nemrég élvezte jó indulatának gazdag gyümölcsét, amaz egy 200 koronás verseny segéllyel, emez egy 400 koronás alapítvánnyal, melyeket a városi tanácsban eszközölt ki a megboldogult. Lapunk, melynek szeretetteljes figyelműje, olvasója s támogatója volt eleitől kezdve, ez évi 750 koronás jubileumi segélyét is neki köszönheti.

Az Alma-máter falán még két napig hirdeti a feke zászló hangos lobogással, hogy Oláh Károly meghalt a kulturának, a művészeteknek, a jótékony-ságnak, iskoláknak és mindeneknek nagyon nehezen és nagyon soká pótolható veszteségére. Nyugodjék békével!

Búcsú-ünnepély a ref. tanítónőképző intézetben.

A ref. tanítónőképző IV. osztályú növendékei az idén is megtartották szokásos és nagyon szépen sikerült búcsú-ünnepélyüket február 20-ikán, d. u. 5 órakor, az intézet nagytermében. Az ünnepély tiszta jövedelmét az intézet növendékei számára létesített tanulmányi utazás-alap gyarapítására fordítják. Az előadás műsora: 1. Prológ. Irta dr. Matolcsy László, előadta Kovács Emma. 2. Magyar ábránd. Irta Székely Imre, zongorán előadta Csajkos Mariska. 3. Virágálom. Allegorikus játék versben, dalokkal és tánccal, 3 felvonásban. Irta Tordai Grail Erzs. Személyek: Virágtündér: Polchy Margit. Rózsa — Király Ilona. Liliom — Balogh Irén. Rozmaring — Kondor Ilona. Rezeda — Barna Rózsi. Szegfű — Hajdu Ilona. Orgona — Molnár Mariska. Viola — Molnár Ilona. Bazsarózsa — Kovács Emma, Tulipán — Kovács Anna. Pipacs — Kenéz Margit. Gyöngyvirág — Dulházy Erzsike. Ibolya — Lévy Irén. Nefejejs — Nyitray Berta. Labdarózsa — Orosz Ida. 4. Melodráma. „Petőfi a Hortobágyon“, szövegét írta Várady A., zenéjét szerző Kun László. Szavaltá Hunyor Boró. Kísérték: zongorán Szemere Lenke, cimbalmon Kenéz Margit, hegedűn Klein Ilona. 5. Roccoco menuette. Lejték: Des-Combes Jutka, Dulházy Erzsike, Ertsey Piroska, Hajdu Ilona, Nyitray Berta, Varga Klára. 6. Vonósnégyes Lied ohne Worte, szerző Mendelssohn. Märchen, szerző Komzák. Előadták: I-ső hegedűn Balogh Irén, II-ik hegedűn Dulházy Erzsike, brácsoson Tóth Lajos tanár, cellón Pálffy Piroska felső leányiskolai 5. oszt. tanuló, zongorán Des-Combes Jutka. 7. Cigány karaván. Jelmezes felvonulás énekkel és tánccal. A táncot lejték: Ertsey

Piroska, Soltész Mariska, Varga Klára. A táncokhoz zongorázott Szathmáry Izabella. A fényesen sikerült ünnepélyt, miután a felsőbb leányiskola díszterme az érdeklődő közönséget egyszerre befogadni képtelen volt, vasárnap, f. hó 27-én megismétlik.

Jogász bál. Főiskolánk jogász ifjúsága több évi pihenés után ez évben megrendezte táncestélyét, mely elé nagy érdeklődéssel és nem kisebb várakozással nézett Debrecen intelligens közönsége. A bál, melyet jogászfifjúságunk a 40 éves jubileumi-alap javára rendezett, fényes keretek között s nagyon kedvesen és hangulatosan február 15-én zajlott le a Bikaszálloda ez alkalomra ízlésesen feldíszített dísztermében. Reggel 7 óráig tartott a tánc s nagy volt az erkölcsi és anyagi siker egyaránt. Közéletünk előkelőségein kívül megjelent a mulatságon dr. Erőss Lajos püspök úr öméltsága és dr. Erdős József akadémiai rektor-professzor úr is. Városunk előkelő lány-társadalma nagyban hozzájárult az estély erkölcsi sikeréhez. Azt mondják, hogy evvel a bállal a régi híres jogász bálók emlékét frissítette fel ifjúságunk s megmutatta, hogy nemcsak komolyan munkálkodni, de vígadni is tud. Mi, anélkül, hogy evvel rosszat mondanánk, szeretnénk így formulálni a mondást: jó volna, ha ifjúságunk megmutatná, hogy nem csak mulatni, hanem komolyan munkálkodni is tud. Különben illesse dícséret és tisztesség a bálrendezőket, amiért a főiskola ifjúságának életéről a falakon kívül jelt adniok ilyképen sikerült.

A Csokonai-kör február 14-én szokatlanul népes választmányi ülést tartott, melynek napirendje előtt Géresi Kálmán elnök meleg hangon és a kör őszinte részvételével üdvözölte és ünnepelte Szávay Gyulát, a kör főtítkáráat abból az alkalomból, hogy a Kisfaludytársaság tagjául legközelebb beválasztotta. Debrecen vezet a vidéken az irodalomban s ebben a Csokonai-köré az érdem egyik fele, amely bár még meglehetősen stílszerűtlen irodalmi társaság, de egymás után mutatta és mutatja fel a magyar irodalom jeles és tiszteletre méltó alakjait, kiknek kinevelésében neki is van része. Ugyane gyűlés keretén belül hírdették ki a névtelen Csokonai-köri tag adományából kitűzött 300 koronás szépprózai pályázat eredményét. A beérkezett 10 pályamű közül a „Tied vagyok, tied hazám“ jeligéjűnek 200, a „Sötét idők“ jeligéjűnek pedig 100 korona díjat ítélte oda a kör bíráló bizottságának véleménye alapján a választmány. Az első mű szerzője: Avar Gyula Ujvidékről, a második: Szerlemhegyi Tivadar budapesti gimnáziumi tanár. „Az élet igazság útja“ jeligéjű mű dícséretben részesült. Jelígés levelét csak a szerző hozzájárulásával bontja fel a választmány.

Bethlen Gábor emlékünnepe. A debreceni ref. főgimnázium ifjúsági gyülekezete szépen sikerült ünnepélyt rendezett február 9-én este Bethlen Gábor emlékére a főiskola énektermében. A termet színlüktöltötte a közönség és a kollégium ifjúsága. Az ünnepélyt S. Szabó József felügyelő tanár nyitotta

meg lelkes szavakkal. Az emlékünnepe műsorának egyik kiemelkedő pontja volt a „Bethlen Gábor halála“ című jelenet, melyet egy biztató jövőjű, fiatal író Karácsony Sándor 8. o. tanuló, lapunknak is nagy tehetségű munkatársa írt. A kis jelenetet Boruzs Lajos 8. o. t., Komlóssy Dezső 8. o. t., Fráter Sándor 8. o. t., Gaál Ferenc 8. o. t., Bereczky Ferenc 8. o. t. juttatták sikerhez. Nagy hatást keltett Zsengellér Béla 7. o. t. hegedűjátéka, aki Thoms Fr. Andante religioso-ját adta elő. A hegedűjátékot May Imre 8. o. t. kísérte zongorán. Török József 7. o. t. és Pap Lajos 8. o. t. szavalattal vettek részt az emlékünnepeyen. A főgimnáziumi vegyes kar Haydn „Teremtés“ című oratóriumából részletet, a főgimnáziumi zenekör pedig Brahms Esti dalát és históriás énekeket adott elő.

Az új magyar Ossian fordítás. Lapunk mult számában hírt adtunk egy ismeretlen magyar Ossian fordításról. Azóta alkalmunk volt e fordítás sorsát részletesebben megismerni, sőt egyes részletekbe is betekinteni.

A városi muzeum tudvalevőleg Thaly Kálmántól több igen értékes ereklyét örökölt, az örökösök pedig ezeket még nagyszámú ajándékkal egészítették ki. Ezek közt volt egy sereg rézmetszettel, rajzzal, térképpel együtt egy vaskos kézirat csomag egy kísérő levéllel, mely a kézirat tartalmát, sorsát megmagyarázza. A levelet írója, amint a megszólításból kitűnik, egyik képviselő barátjához küldte s arra kéri benne, hogy „magyar Ossianját, amely már teljesen készen áll és melyből mutatoul néhány rövidebb részletet mellékel, Thaly K-nak, Heinrich G-nak és más akadémikusnak megmutatni szíveskedjék“. A levél 1908 jan. 25-én kelt. Írója Kálmán Károly Sárkút. (Fejér m.)

Ezek szerint világos, hogy a felkért képviselő Thaly Kálmánnak megmutatta, de nála végkép ott is rekedt. Hogy látta-e más rajta kívül, igen bizonytalan.

A mellékelt részek közt van két rövidebb (Ossian Dearduit-jából, Ó-selmai dalainak nyitánya) és kilenc hosszabb költemény (Min gala siralma, Berrathon, Króma, Oina-Morul, Gaoluandavine, Háború Károsszal, Carthon, Kalton és Kolmala, Lathmon.) Amennyire értéküket az eredeti szöveg összevetése nélkül futólag meglehet bírálni, a fordítás elég sikerültnek látszik. Rithmus tekintetében teljesen hibátlan; az eredetieknek sajtóságos lüktetését sikerülten adja vissza. Nyelve magyaros és eléggé költői, bár nem a legújabb, az eddig ismert teljes Fábian-féle fordításhoz viszonyítva azonban mégis újnak mondható.

Szerkesztői üzenetek.

(Kéziratot nem ad vissza a szerkesztőség.)

Olvasóink figyelmébe. Tekintettel arra, hogy lapunk eddigi, különösen régebbi évfolyamai közül több teljesen, vagy csak részben hiányzik, a jubileum emlékére pedig lapunk 50 évi évfolyamait összegyűjtve az anyakönyvtárnak szándékozunk átadni megőrzés

vége, ezúton kérjük lapunk olvasó közönségét, hogy amennyiben birtokukban régebbi számok és évfolyamok volnának, a cél fontosságára tekintettel azt, vagy azokat szerkesztőségünk címére esetleg megfelelő díj megváltás ellenében minél előbb megküldeni szíveskedjenek.

Kérjük lapunk olvasóit és megrendelőit, hogy előfizetési díjaikat legkésőbb március 10-ig beküldeni szíveskedjenek, miután lapunk további számát azoknak, kik legalább félévi előfizetési díjaikat be nem küldték, kiadóhivatalunk elvből nem expedíálhatja.

Sz. F. (Miskolc.) Levél ment. Azóta bizonyosan megkapta. Ha kedve tartja, aszerint dolgozza át s akkor legközelebbi számunkban jöhet. Láthatja, hogy különösebb jóindulatunkat nem nélkülözi.

P. J. Megkaptuk őket s várakozásunkon felül való jót mulattunk közbeszúrt megjegyzéseiden, melyekkel verseidet te magad bírálgtad. A szerkesztőhöz intézett feddőző soraid pedig „(Kell ez néked?)“ egyenesen kolosszálisak. Helyes! Kell. Csak tanuld meg már valahára te is, hogy nyomda alá szánt dolgokat csak a papírlap egyik oldalára lehet és kell írni. Mostan csak ennyit. A „Lakodalom van a mi utcánkban“ címűt — adván neki más címet — jövőre hozzuk, csak írd le mégegyszer. A „Mindenesztes“ című is csak fog jönni, mert most nagyon éles volna az ellentét. Lássunk máskor is, de tréfás igazságok nélkül.

M. G. (Hódmezővásárhely.) Hallottam jó szerencséd hírére. Remélem, a zsiros káplánságra már legközelebb lakodalmazni megyünk. A több úton is küldött gratulációkat és jókívánságaidat köszönöm. Nem különben. Ellenben a B. L. által közölt kritikára csak annyit, hogy nem ismerlek el jogosult kritikusomnak. Ezután is úgy fogok írni. Sőt még úgyabban. A genfi alapítvány még nincs rendben, tudtommal. No nálát persze hogy mennék. Azonban volna egy jó és nekem való káplánia is, nem messzire innen. Városi. Ugy volt, hogy D. P. marad otthon szatmári káplánnak. Lehetne, de nem próbálom. Tudhatod miért. Március 14-étől nincs komiszabb káplánia a világon, mint az. Hogy miért? Gondolkozzál és kitaláld. Ugye! Dehogy megyek! Különben a többit majd csak zárt levélben. Írj mielőbb. Március eleje (7—15 közt) futok hazulról ha lehet egy hétre Csátra. A princi, szegény, meghalt. Tegnap temettük (22-én). Pá nektek!

V. S. (Berlin.) Írtam már. Légy jó és kérdezd meg Stuttgartban. Ott biztosan fogják tudni. Jenőnek mondd meg, hogy írtam, vagy ha mégis nem írtam volna, majd fogok. Sok a dolgom. A könyveket addig, ha teheted, szerezd be. A V. D. T. alapszabályait elküldhetnéd egy heti használatra. Néha gyakoroljuk magunkat dobi cimborával. Döbbenj meg: én is jeles vagyok. Mostanában nagyon nyavalyáskodom, aminek az is az oka, hogy túldolgozom magamat. Azért én se igen érek rá, hogy írjak mást, mint amiért pénzt látok. Majd, majd, mindenki lesz pótolva. Szervusztok!

Theologus. Engedjen meg a figyelmeztetésért de ilyen verseket nem volna szabad bemutatni saját érdekében senkinek sem! Sőt megírni sem volt volna szabad. Edes atya próféta lelkű férfiú lehet, ennek igazolásul „Mikor eljöttem“ című verse eme strófáját itt szívesen leközzöljük:

Mikor eljöttem én hazulról
Azt mondta apám jó elébb.
„Aztán tanuljál már fiam,
Mert a versekből meg nem élsz!“
Megígértem, hogy ezután többet
S szorgalmasan tanulgatok;
Szegény apám de haragudna,
Ha tudná verset faragok!

Édes apjának szomorúan igaza van s nemcsak ő, de mi is keserűen tapasztaljuk s nem kevésbé fájlaljuk, hogy kollega úr a versírás tövises útjain kezes boldogtalanulását E helyett csakugyan jobban tenné, ha a Fűvészkert kevésbé tövises útjain tanulná az igazógikát, vagy az encyklopédiát. Megtérését abban a reményben, hogy versének itt közöltetése nem tette elkapottá, őszinte örömmel várjuk.

Ennél már nem rosszabb az alább leközzölt versike sem, melynek szerzőjét Önnel egyformán boldogítjuk, nem azért, mert beküldte, hanem, mert nagyon is szerény volt: 6-ik gimnázista korbeli e „sikerült“ versének leközzöltetését csak esetlegesen kérni. Violà!

Te imádott Timó,
Döfjön fel a tinó!
Taszítsa ki béled,
S mennybe küldjön téged!
Lelked a légürben
Tíz évig kerengjen,
Akkor juss a mennybe
A kapuján juss be...
S mikor a sok angyal
Tégedet megagyal,
Jusson az eszedbe
A jószívű Szöcske!

Nagyon kérjük poeta urakat, hagyják abba közérdekből!

Debreczen sz. kir. város

könyvnyomda-vállalata

Debreczen, városház épület.

Készít mindenféle nyomdai munkákat
a legegyszerűbbtől a legdiszesebb ki-
vitelig, jutányos árak mellett. ♦♦♦♦♦♦